

Eduskunnan hallintovaliokunnalle

Hallituksen esitys laiksi kotoutumisen edistämisestä HE 208/2022

Elinkeinoelämän keskusliitto EK kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi kotoutumisen edistämisestä. Maahanmuutto ja maahanmuuttajien työllisyyden ja osallisuuden edistäminen ovat Suomelle välttämättömiä pohjoismaisen hyvinvointivaltion ylläpitämiseksi myös tulevaisuudessa.

Vaikka kotoutumislain suorat yritysvaikutukset ovatkin vähäiset, kuten esityksessä todetaan, on onnistunut kotoutuminen yksilötasolla sekä yhteiskunnallisesti elinkeinoelämälle hyvinkin merkityksellistä.

EK pitää erittäin tärkeänä kotoutumispalveluiden ulottamista osaamisperusteisiin maahanmuuttajiin ja heidän perheenjäseniinsä. Käsityksemme on, että työhön tai opiskelemaan tulevat ovat hyvin tyytyväisiä elämään Suomessa ja halukkaita asettautumaan tänne. Myös lapset viihtyvät Suomessa. Sen sijaan puolisoiden sopeutuminen on vaikeampaa. Asiasta ei ole tutkittua tietoa, mutta keskusteluissa juuri puolison tyytymättömyys on merkittävä syy poismuutolle Suomesta.

Osaajien kiinnittymistä tuleekin tukea parantamalla heidän perheensä jäsentensä pääsyä kielitaitoa ja työllistymismahdollisuuksia parantaviin toimiin. Kansainvälisten opiskelijoiden asemaan tulisi myös kiinnittää huomiota. Valmistumisen jälkeen työnhakijaksi jäävän opiskelijan työllistymistä tulisi voida tukea suomen tai ruotsinkielen koulutuksilla.

Kotoutumisjakson lyhentäminen muutoin on kannatettavaa, mikäli lyhyemmässä ajassa tarjotaan riittävästi opastusta ja koulutusta. Pitkät odotteluajat vähentävät tulijan motivaatiota osallistumiseen. Tuemme myös kotoutumiskoulutusten päättöarviointia. Maahanmuuttajanaisten osallisuuden edistäminen on kannatettavaa. Esityksen tavoite työvoiman ulkopuolella olevien maahanmuuttajien tavoittamisen parantamiseksi on ehdottomasti kannatettavaa. Samoin mahdollisuus perheen kotoutumissuunnitelman laatimiseen.

EK suhtautuu hyvin varauksellisesti työttömyysturvalla tuetun omaehtoisen kouluttautumisen laajentamiseen. Se on lähtökohtaisesti tarkoitettu työelämässä jo olleiden kesken jääneiden opintojen loppuun saatamisen tueksi työttömyysaikana eikä yleiseksi opintotukijärjestelmäksi.

Ulkomailla saadun koulutuksen arvo ja merkitys vastaa pitkälti ulkomaista työkokemusta: Niiden sisällöt, laajuus ja laatu ovat yleensä tuntemattomia Suomessa. Siksi ulkomaisten tutkintojen tunnistamis- ja tunnustamismenettelyyn tulee luoda pysyvät nopeat palvelumallit. Tämä on aihe, jossa EU-yhteistyöstä voisi olla hyötyä. Tutkimusten mukaan maahanmuuttajien lyhyetkin työjaksot Suomessa lisäävät

työllistymisen todennäköisyyttä jatkossa. Kotoutumissuunnitelmiin tulisi sisällyttää suoran työllistymisen ohella työkokeiluja ja tuettua työllistämistä aina, ellei selkeää vastasyitä ole.

Erityisen tärkeänä pidämme maahanmuuttajien kotoutumisen alkuvaiheen palvelukokonaisuuden asiakastietojärjestelmän luomista. Sen tulisi olla nykyistä helpompaa luoda kunnissa, kun niiden vastuuta työvoimapalveluista lisätään. On kestävämpää, ettei asiakkaiden kyvykkyyksistä ja tarpeista sekä tarjolla olevista mahdollisuuksista voida yhdistää. Tämä aiheuttaa ajanhukkaa ja menetettyjä mahdollisuuksia. Mikäli tiedonsaantioikeuksien laajentaminen on lainsäädäntöteitse hidasta, on kunnissa otettava laajasti käyttöön suostumusperusteinen tiedonsaantins. MyDatan avulla.